

Szent karácsony este.

— Az idén nem lesz szent karácsony este!

— Én is úgy gondolom.

Becze Domokos belepiszkált a parázsba s mókára csavarta az eszejárását.

— Aztán miért ne lenne szent karácsony este? Itt is eljön annak a napja, estéje is lesz annak...

— Csak éppen mi nem leszünk odahaza, Csikban.

— Hát igen, mert az nagyon messze van innen.

— Haj, haj...

Elakadozott a beszéd a tábortűz mellett, a gondolatok hazafelé szálltak szelid bánattal, szép szomorúsággal.

Mert bizony Csik földje messze van innét. Ahol hegyen tul, völgyön tul a sziklás Kárpátok oldalában őrizték Attila unokái, a székelyek Árpád apánk földjén a határt. Hogy be ne kalandozzék a muszka.

Mert bár nyárfa népség ökelme nagyon, sokad magával van és irdatlan nagy sereggel jön, akár a toportyánféreg.

Itt, a hegyoldalon egy magányos fenyőfa körül villogott a tábortűz, előtte hosszú árkolás, hideg fegyverek sorba az árok-szélen, a puska vége markos székely kezekben, hát jöhetett a muszka, — siralomra jött az.

Becze Domokos emberséggel tartotta a katonáit, nóta is volt, móka is volt, ha kis verekedés akadt, elvégezték azt is becsülettel, meg is voltak szépen, csak éppen most, karácsony tájékán borultak el a kedvek és mindig többet sóhajtott fel a lélek:

— Mit csinálnak most odahaza, Csikban?

Elindulhatott ezen a tanakodás.

Különösen a gyerekek után volt a sóhajtozás. És elmondogatták, hogy kinek hány családja van.

— Hej, de magunk leszünk szent karácsony este, — sóhajtott bele egyik a beszédbe.

— Dehogy leszünk magunkban, néz ránk a magyarok Istene csillagos szemivel, majd csak küld valamit.

— Megsegít! — bölintott rá deres fejével az öreg Adorján Ábrahám is.

— Leginkább, ha mi is segítünk magunkon — szolt Becze Domokos. — Hány nap van még karácsony estéig?

— Egy hét, meg még valahány!

Itt a hegyoldalon, ahol tanyáztak, üres volt a szikla, csak éppen a közepén állott egy magányos fenyőfa a méteres hóban. Kitervezték, hogy az lesz a karácsonyfa.

Rávaló is akadt a hóból. Valamennyien kusztorás emberek voltak, értettek a fafaragáshoz s most a kezükkel formáztak mindenféle csudaságot. Két öklömnyi diót, óriási körtét, almát, csillagot, mogyorót, amit csak szem, száj megkívánt, mind csu-

pa hóból s vékony zsineggel felkötötték sorba az ágakra. A déli nap ugyan megolvasztotta őket egy kicsit, amikor aztán éjtszaka megint összefagytak, úgy csillogott, ragyogott tőlük a karácsonyfa, mintha Ezüstország királykisasszonyának lett volna készítve.

Hát persze, hogy nagy mulatás volt ezen, hanem azért, amikor napról-napra szebb lett a karácsonyfa, megint csak elborultak a tekintetek...

— Hej... haj... mégse az igazi ez, nem lehet gyerek nélkül szép karácsony este!

Másnap este Becze Domokos erre is kitalálta a módot.

Kicsi emberkéket formázott hóból a karácsonyfa körül, egy fiút, meg egy leánykát. Ugy álldogáltak ott, mintha csakugyan a karácsonyfa után epekedtek volna.

— Ezek az én gyermekeim — magyarázgatta a többieknek, — ez itt az István, ez meg a Klárka...

Megletszett ez a többieknek is és karácsony estére már valahány székely, mind oda telepítette a maga kis gyermekeit a karácsonyfa köré. Ki hármat, ki ötöt, ki kettőt, kinek amennyi volt odahaza Csikban.

És a rideg havas mező benépesedett apró Istváncákkal, Klárikákkal, Abrahámokkal és Domokosokkal és valamennyi cipót, meg almát tartott a kezében, kifaragott hóból.

Csak elborította a könny a székelyek szemét, amikor végignéztek a pirinkó ármádián. Hej, amikor valamennyi hóból volt, amikor egyik sem volt eleven teremtés.

— Hátha küld az Isten olyat is, — vigasztalódott Becze Domokos. — Olyat, aki elevenen várja a karácsonyfát és kap róla ajándékot is...

— Csoda lenne az hadnagy uram, — ellenkezett Abrahám szomorúan.

— Sok csoda történhetik karácsony este!

És várták a csodát és el is jött a csoda, karácsony este, — ha nem is úgy, ahogy vártak rája.

Csillaggyulladásra körülállták valamennyien a fát és éppen hogy elénekelték a „csorda pásztorok“ legelső strófáját, amikor nagyot kiáltott a kiállított előörs.

— Hej te no... megálljatok!

Kis csoport kanyarodott ki a lejtőre a havas sziklák közül, szomorú csoport.

Két fegyveres székely közrefogva egy nyavalyás rusznyákat hozott, akinek a ködmönébe kapaszkodva egy tíz éves kicsi gyermek topogott a hóban. Csak úgy vacogott a szegény és jajgatott, akár a veszett lélek.

Mi légyen ezekkel hej? — kérdezte Becze Domokos a szakaszvezetőt.

Az pedig csak egyetlen szóval felelt:

— Spionok!

— Mind a kettő?

— Nem, csak az öregebbik, ennek a kölyöknek az apja.

Összenéztek a székelyek, a csunya ajándéokra. Spionok ezek, — akik felakasztásra várnak.

Becze hadnagy szólt oda a többi helyett:

— Hejnye, a tagadótokat... hát nem várhattatok volna vagy egy hetecskét? Mit csináljunk veletek?

Körülnézett, de bizony a székelyek félre fordultak a tekintete elől.

— Fel kell akasztani az öregebbet, ez a regula... akadozott szavával az öreg Ábrahám.

— De a gyermeke előtt?!...

— És szent karácsony este!...

Morogtak a többiek és nem volt egy sem, aki fejet ne csóvált volna.

Fölakasztani egy spiont a szent karácsonyfára, — egyéb fa nem is igen volt az egész határban...

Csunya estének ígérkezett a mai!

De csak megköszörülte a torkát Adorján Ábrahám és odalépett a hadnagy ur elé.

— Instálom, majd én végzek velem, nem lesz hiba a regulában, csak nézzenek kendtek másfelé, amíg végzek velem. Mert hát az nincs a regulába, hogy a nyakánál fogva köll fölakasztani!

Becze Domokos rábólintott:

— Szent karácsony este van. Tegyen kelmed a lelke szerint! És az öreg Ábrahám úgy tett.

Megfogta a sápadt spiont, hátra kötötte a kezét és a könyökénél fogva fölakasztotta a legelső ágra.

A gyerek jajgatni se mert, úgy remegett és várta a halálát.

Ábrahám pedig ellépett a fától és úgy jelentette a többieknek:

— Lóg mám!

Becze Domokos, vissza se nézve, kivette a zsebkését és odadobta a hóba a gyerek elé.

— Nesze te kölyök, itt a késem, menj, vágd le az apádat, azután eridjetek. Szent karácsony ez, de adott is neked olyan ajándékot, hogy nem volt olyan, amióta a karácsonyi harangok szólnak...

Megilletődött, csodás este volt ez. A puha hóban alig hangzott a távozók nyoma, csak a kis gyerek szípgóása hallgatott hamarán el.

Amikor visszafordultak, csak csupa ezüstkörte, meg aranydió csillogott a fán és fürdött a tájék a hold sugarában.

Meleg csillagok sugároztak alá a bársonyos égről, ugyanazok, amik valahol messze éppen így hintettek fényt a csikmegyei kunyhók szalmája fölé...

Szent este volt: a szeretet estéje.

S a székeklyek Istennek tárt szívvvel énekelték tovább a másodlik strófát:

... Dicsőség...
 Menyben az Istennek!...
 Békesség földön az embernek...

Orbán Dezső.

Karácsonyi prolóóg.

*Minden kis angyalka gálába öltözött,
 Egy szép fénytes este, fenn a Menyországban,
 Ugy sétálgattak ott a sok fényes csillag,
 Meg a bárányfelhők égi nyája között.*

*Valamennyi angyal ezen a szent estén
 Patyolat ruhában, ezüst-fehérbe' volt,
 S halk türelmellenül sutlogták egymásnak:
 Földre szállunk rögtön, amint feljő a Hold!*

*Már csak kis Jézuskánk szent parancsát várjuk,
 Aztán megzendül a sok-sok égi harang,
 S Jézuskát várja ott boldog szent örömmel
 A gazdag, a szegény s az elhagyott — alatt.*

*Hirtelen csend borult az égi mezőkre:
 Az angyalok közé kis Jézuska lépett,
 Mondott nekik kedves, szívből-szívbeszálló
 S szegényre gondoló ékes, szép beszédet.*

*»Szálljatok a Földre, édes angyalkáim,
 Keressetek fel ma kunyhót és palotát:
 Szép karácsonyfiával, sok-sok ajándékkal
 Ragyogtassatok fel minden gyermekszobát!*

*Lessetek be halkán minden kis ablakon,
 S ahol nagy a szükség, — hívjatok el oda:
 Oda megyek előbb, oda szállok én is:
 Ő legyen ma első: az árva, mostoha.*

*Betakargatom ott a didergő árvát,
 Dus asztalt teritek: lesz friss kenyér, kalács,
 Begyújtunk a régen didergő kályhába
 S égből szállott angyal legyen ma — a szakács!*

*... De ha oda értek, hol a Tisza folyik,
 S nagy szomorúságot, sirást látlok alatt:
 — Ó, az anyám népe: Nagybldog Asszonyé —
 Vigasztaljatok meg ma ott minden magyart!*